

Kopijavimo ir rašomasis popierius Žaliųjų viešųjų pirkimų (ŽVP) produktų aprašas

1 Taikymo sritis

Šis aprašas skirtas **kopijavimo popieriaus ir rašomojo popieriaus** – švaraus popieriaus (masė ne didesnė kaip 170 g/m²), parduodamo lakštais arba ritiniais ir naudojamo rašyti, spausdinti arba kopijuoti – viešajam pirkimui.

Tačiau jis netaikomas pagamintiems popieriaus gaminiams: bloknotams, piešimo sąsiuviniams, kalendoriams, žinynams ir t. t.

Taikomi Europos ekologinio ženklo¹, ženklų „Nordic Swan“² ir „Blue Angel“³ kriterijai.

Siūlomos atskiros kriterijų grupės:

- antrinio popieriaus plaušų pagrindu pagamintam ir perdirbtam popieriui („Blue Angel“ ženklas);
- pirminės medienos plaušų pagrindu pagamintam popieriui (Europos ekologinis ženklas ir ženklas „Nordic Swan“).

Perkančiosioms organizacijoms rekomenduojama remtis abiejų grupių kriterijais, nes taip skirtingais būdais turėtų būti siekiama to paties tikslo: pirkti ekologišką popierių, didinti konkurencingumą ir vengti diskriminacijos.

2 Svarbiausias poveikis aplinkai

Poveikis	ŽVP požiūris
• Miškų naikinimas ir galimas biologinės įvairovės nykimas. • Oro ir vandens tarša gaminant celiuliozę ir popierių. • Energijos ir vandens naudojimas gamybos procese. • Cheminių medžiagų naudojimas gamybos procese. • Gamybos atliekų, pavyzdžiui, broko ar dumblo, susidarymas.	→ • Pirkti naudoto antrinio popieriaus plaušų pagrindu pagamintą (perdirbtą) ar teisėtai ir (arba) tausiai kirstų miškų pirminės medienos plaušų pagrindu pagamintą popierių. • Pirkti popierių, kurio gamybos procesuose sunaudojama mažai energijos ir išmetama mažai teršalų. • Gaminant ir balinant popierių vengti tam tikrų cheminių medžiagų.

¹ Žr.: http://ec.europa.eu/environment/ecolabel/index_en.htm.

² Žr.: <http://www.svanen.nu/>; kriterijai pateikti <http://www.svanen.nu/Eng/criteria/kriterie.asp?pgn=44>.

³ Žr.: <http://www.blauer-engel.de/index.htm>; kriterijai pateikti http://www.blauer-engel.de/englisch/vergabe/download_uz_e/e-UZ-014.pdf ir http://www.blauer-engel.de/englisch/vergabe/download_uz_e/e-UZ-072.pdf.

3 Antrinių plaušų pagrindu pagamintas popierius – ŽVP kriterijai

3.1. Perdirbtas popierius – pagrindiniai ŽVP kriterijai

Pastaba. Tais atvejais, kai profesionalaus spausdinimo popieriui taikomi kiti kriterijai, tai yra nurodyta paskutiniojoje lentelės skiltyje.

Įstaigose naudojamas įprastas kopijavimo ir rašomasis popierius	Profesionalioms reikmėms skirtas popierius
Sutarties objektas	
Perdirbto biuro popieriaus, pagaminto iš 100 % antrinio popieriaus plaušų, pirkimas.	Perdirbto popieriaus, pagaminto iš ne mažiau kaip 75 % antrinio popieriaus plaušų, pirkimas.
Specifikacijos	
1. Popierius turi būti pagamintas iš 100 % antrinio popieriaus plaušų. Antrinio popieriaus plaušai – tai ir iš naudoto popieriaus perdirbti plaušai, ir nenaudoti plaušai iš popieriaus fabrike susidariusio broko. Naudotas popierius, iš kurio gaunami perdirbti plaušai, gali būti surinktas iš vartotojų, įstaigų, spaustuvių, knygrišyklų ar pan. Tikrinimas. Visi gaminiai, paženklinėti bet kuriuo I tipo ekologiniu ženklu, pavyzdžiui, ES ekologiniu ženklu, gali būti laikomi tinkamais, jei nurodyta, kad popierius yra pagamintas iš 100 % antrinio popieriaus plaušų. Bus priimamas ir bet koks kitas tinkamas įrodymas, kaip antai gamintojo techniniai dokumentai ar pripažintos įstaigos atlikto bandymo protokolas.	1. Popierius turi būti pagamintas iš ne mažiau kaip 75 % antrinio popieriaus plaušų. Antrinio popieriaus plaušai – tai ir panaudoto popieriaus perdirbti plaušai, ir nenaudoti plaušai (popieriaus fabrike susidaręs brokas). Naudotas popierius, iš kurio gaunami perdirbti plaušai, gali būti surinktas iš vartotojų, įstaigų, spaustuvių, knygrišyklų ar pan. Tikrinimas: <i>taip pat.</i>
2. Popierius mažų mažiausiai turi būti pagamintas nenaudojant chloro dujų („Elementary Chlorine Free“, ECF). Taip pat bus priimamas popierius, pagamintas visiškai nenaudojant chloro ir jo junginių („Totally Chlorine Free“, TCF). Tikrinimas. Bus laikoma, kad visi ES ekologiniu ženklu paženklinėti produktai yra tinkami. Gali būti tinkami ir kiti nacionaliniai I tipo ekologiniai ženklai, tenkinantys minėtą kriterijų. Bus priimamas ir bet koks kitas tinkamas įrodymas, kaip antai gamintojo techniniai dokumentai ar pripažintos įstaigos atlikto bandymo protokolas.	<i>Taip pat.</i>
3. Siekiant užtikrinti, kad siūlomas popierius būtų tinkamas naudojamai biuro įrangai, perkančiajai organizacijai turi būti pateiktas gaminio pavyzdys, kad ji galėtų patikrinti jo kokybę.	<i>Taip pat.</i>

3.2. Perdirbtas popierius – išsamūs ŽVP kriterijai

Pastaba. Tais atvejais, kai profesionaliai spausdinti skirtam popieriui taikomi kiti kriterijai, tai yra nurodyta paskutiniojoje lentelės skiltyje.

Įstaigose naudojamas įprastas kopijavimo ir rašomasis popierius	Profesionalioms reikmėms skirtas popierius
Sutarties objektas	
Perdirbto biuro popieriaus, pagaminto iš 100 % antrinio popieriaus plaušų, pirkimas.	Perdirbto popieriaus, pagaminto iš 75 % antrinio popieriaus plaušų, pirkimas.
Specifikacijos	
1. Popierius turi būti pagamintas iš 100 % antrinio popieriaus plaušų, kurių ne mažiau kaip 65 % sudarytų iš naudoto popieriaus perdirbti plaušai. Antrinio popieriaus plaušai – tai ir naudoto popieriaus perdirbti plaušai, ir nenaudoti plaušai (popieriaus fabrike susidaręs brokas). Naudotas popierius, iš kurio gaunami perdirbti plaušai, gali būti surinktas iš vartotojų, įstaigų, spaustuvių, knygrišyklų ar pan. Tikrinimas. Visi gaminiai, pažymėti bet kuriuo I tipo ekologiniu ženklu, pavyzdžiui, ES ekologiniu ženklu, gali būti tinkami, jei yra nurodyta, kad popierius yra pagamintas iš 100 proc. antrinio popieriaus plaušų. Bus priimamas ir bet koks kitas tinkamas įrodymas, kaip antai gamintojo techniniai dokumentai ar pripažintos įstaigos atlikto bandymo protokolas.	1. Popierius turi būti pagamintas iš ne mažiau kaip 100 % antrinio popieriaus plaušų, kurių ne mažiau kaip 65 proc. sudarytų perdirbti naudoto popieriaus plaušai. Antrinio popieriaus plaušai – tai ir naudoto popieriaus perdirbti plaušai, ir nenaudoti plaušai (popieriaus fabrike susidaręs brokas). Naudotas popierius, iš kurio gaunami perdirbti plaušai, gali būti surinktas iš vartotojų, įstaigų, spaustuvių, knygrišyklų ar pan. Tikrinimas: <i>Taip pat.</i>
2. Turi būti tenkinami ES ekologinio ženklo ar kitų nacionalinių I tipo ekologinių ženklų, tiesiogiai susijusių su popieriaus gamyba (ne su fabriko darbo valdymu), ekologiniai kriterijai. Išsamūs kriterijai paskelbti dokumentuose • ES ekologinio ženklo interneto svetainėje http://ec.europa.eu/environment/ecolabel/product/pg_copyingpaper_en.htm. Tikrinimas. Bus laikoma, kad visi ES ekologiniu ženklu paženklininti produktai yra tinkami. Gali būti tinkami ir kiti nacionaliniai I tipo ekologiniai ženklai, tenkinantys išvardytus kriterijus. Bus priimamas ir bet koks kitas tinkamas įrodymas, kaip antai gamintojo techniniai dokumentai ar pripažintos įstaigos atlikto bandymo protokolas.	Taip pat.
3. Siekiant užtikrinti, kad siūlomas popierius būtų tinkamas naudojamai biuro įrangai, perkančiajai organizacijai turi būti pateiktas gaminio pavyzdys, kad ji galėtų patikrinti jo kokybę.	<i>Taip pat.</i>

3.3 Paaiškinimai

Baltumo lygis. Perkančioji organizacija gali rinktis mažesnio nei 90 baltumo lygio popierių. Popierius, kurio baltumas yra didesnis kaip 90, turėtų būti apdorotas optiškai aktyviais balikliais. Kasdienėms įstaigos reikmėms įstaigos gali rinktis popierių, kurio baltumo lygis yra tik 60.

Ekologinio ženklo kriterijai. Galima nurodyti, kad turi būti tenkinami tam tikro ekologinio ženklo kriterijai, jei šie kriterijai yra tinkami ir taikytini produktui apibūdinti ir su sąlyga, kad priimami ir kitokio pobūdžio įrodymai. Daugiau informacijos rasite pridedamame [Ekologinių ženklų taikymo viešuosiuose pirkimuose informaciniame biuletenyje](#).

Išsamių kriterijų įtraukimas. Išsamūs kriterijai pateikti [informacinėje ataskaitoje](#).

Specifikacijos arba sutarties sudarymo kriterijai. Tais atvejais, kai perkančioji organizacija nėra tikra dėl ekologiniais ženklais paženklintų produktų kainos ir buvimo rinkoje, minėtos specifikacijos gali būti taikomos kaip sutarties sudarymo kriterijai. Jei taikoma vertinimo balais sistema, šiems kriterijams, pavyzdžiui, galima suteikti lyginamąjį svorį (15 % galutinio vertinimo). Kitu atveju galima atlikti pradinį rinkos tyrimą, kuris padėtų nustatyti, ar produktų yra rinkoje.

4 Tausiai ir (arba) teisėtai kirstų miškų pirminės medienos plaušų pagrindu pagamintas popierius – ŽVP kriterijai

4.1 Tausiai ir (arba) teisėtai kirstų miškų pirminės medienos plaušų pagrindu pagamintas popierius – pagrindiniai ŽVP kriterijai

Kopijavimo ir rašomasis popierius
Sutarties objektas
Teisėtai ir (arba) tausiai kirstų miškų pirminės medienos plaušų pagrindu pagaminto biuro popieriaus, kurio sudėtyje gali būti tam tikra dalis antrinio popieriaus plaušų, pirkimas.
Specifikacijos

1. Celiuliozei gaminti naudojami pirminės medienos plaušai turi būti gauti iš teisėtų šaltinių.

Tikrinimas. Atitikties įrodymu bus laikomi medienos, sertifikuotos FSC⁴ ar PEFC⁵, kilmės patvirtinimo sertifikatai ar bet koks kitas lygiavertis įrodymas. Teisėtą medienos kilmę taip pat galima įrodyti, jei taikoma atsekimo sistema. Šios savanoriškos sistemos gali būti sertifikuotos trečiosios šalies, dažnai pagal ISO 9000 ir (ar) ISO 14000 arba AVAS aplinkosaugos vadybos sistemą.

Jei mediena yra kilusi iš šalies, pasirašiusios savanorišką partnerystės susitarimą su ES, teisėtumą galima įrodyti pateikus FLEGT licenciją⁶.

Jei naudojami nesertifikuoti pirminės medienos plaušai, pasiūlymų teikėjai nurodo medienos tipus (medžių rūšis), celiuliozei bei popieriui gaminti naudojamų plaušų kiekius bei kilmę ir kartu pateikia jų teisėtumo deklaraciją. Turi būti įmanoma atsekti visą plaušų gamybos grandinę nuo miško iki gaminio.

Kai manoma, kad trūksta įrodymų, jog tenkinamos nustatytos techninės specifikacijos, perkančiosios organizacijos gali prašyti tiekėjų pateikti papildomų paaiškinimų ar įrodymų.

2. Popierius mažų mažiausiai turi būti pagamintas nenaudojant chloro dujų („Elementary Chlorine Free“, ECF).

Tikrinimas. Tinkamas įrodymas bus gamintojo techniniai dokumentai.

Sutarties sudarymo kriterijai

⁴ Miškų tvarkymo taryba (*Forest Stewardship Council, FSC*): <http://www.fsc.org/en>.

⁵ Miškų sertifikavimo sistemų tvirtinimo programa (*Programme for the Endorsement of Forest Certification, PEFC*): <http://www.pefc.org/internet/html>.

⁶ FLEGT (Miškininkystės teisės aktų įgyvendinimo, miškų išteklių valdymo ir prekybos, angl. *Forest Law Enforcement Governance and Trade*) veiksmų planą ES priėmė 2003 m. Šiame veiksmų plane pateiktos kelios priemonės, kuriomis siekiama kovoti su nelegalia miškų ruoša besivystančiose šalyse. Plane nustatyta medienos licencijavimo sistema, turinti užtikrinti importuojamų medienos gaminių teisėtumą. Licencija išduodama, jei medieną gaminanti šalis pasirašo savanorišką partnerystės susitarimą su ES. Šį susitarimą pasirašiusiose šalyse partnerėse teisėtai pagamintiems medienos gaminiams suteikiama licencija, liudijanti, jog jie yra teisėtai pagaminti; daugiau sužinosite adresu <http://ec.europa.eu/environment/forests/flegt.htm>.

Papildomų balų bus skiriama už:

Tausios miškotvarkos išteklius. Papildomų balų bus skiriama atsižvelgiant į tai, kiek pirminių plaušų, skirtų celiuliozei gaminti, yra gauti iš medienos, kirstos miškuose, kuriuose, kaip yra įrodyta, įgyvendinami tausios miškotvarkos principai bei priemonės, kuriais siekiama užtikrinti tausią miškotvarką, su sąlyga, kad šie kriterijai būtų tinkami ir svarbūs produktui apibūdinti. Europoje šie principai ir priemonės turi atitikti bent tai, kas nustatyta Europinėse darbinio lygmens tausios miškotvarkos gairėse, patvirtintose Lisabonos ministrų konferencijoje dėl miškų apsaugos Europoje (1998 m. birželio 2–4 d.). Jei mediena yra kilusi ne iš Europos, minėti principai ir priemonės turi atitikti bent UNCED miškų principus (Rio de Žaneiras, 1992 m. birželio mėn.) ir, kai tinka, tausios miškotvarkos kriterijus arba gaires, nustatytus pagal atitinkamas tarptautines ar regionines iniciatyvas (ITTO, Monrealio procesą, Tarapoto procesą, UNEP/FAO Sausosios zonos Afrikos iniciatyvą).

Tikrinimas. Visi ES ekologiniu ženklu paženklininti produktai bus laikomi tinkamais. Gali būti tinkami ir kiti nacionaliniai I tipo ekologiniai ženklai, tenkinantys išvardytus kriterijus. Atitiktis įrodymu taip pat bus laikomi medienos, sertifikuotos FSC⁷ ar PEFC⁸, kilmės patvirtinimo sertifikatai ar bet koks kitas lygiavertis įrodymas. Bus priimamas ir bet koks kitas tinkamas įrodymas, kaip antai gamintojo techniniai dokumentai ar pripažintos įstaigos atlikto bandymo protokolas.

4.2 Iš tausiai ir (arba) teisėtai kirstų miškų pirminės medienos plaušų pagamintas popierius – išsamūs ŽVP kriterijai

Kopijavimo ir rašomasis popierius
Sutarties objektas
Biuro popieriaus, kuris pagamintas iš teisėtai ir (arba) tausiai kirstų miškų pirminės medienos plaušų ir kurio sudėtyje gali būti tam tikra dalis antrinio popieriaus plaušų, pirkimas.
Specifikacijos
Popierius turi atitikti pagrindiniuose kriterijuose nurodytas specifikacijas. Be to, popierius turi atitikti šiuos reikalavimus:
2. Popierius mažų mažiausiai turi būti pagamintas nenaudojant chloro dujų („Elementary Chlorine Free“, ECF). Taip pat bus priimamas popierius, pagamintas visiškai nenaudojant chloro ir jo junginių („Totally Chlorine Free“, TCF).
Tikrinimas. Tinkamas įrodymas bus gamintojo techniniai dokumentai.
Sutarties sudarymo kriterijai
Papildomų balų bus skiriama už popierių, tenkinantį pagrindiniams kriterijams priskirtus sutarties sudarymo kriterijus. Be to, papildomų balų bus skiriama už popierių, kuris taip pat tenkina šiuos sutarties sudarymo kriterijus:

⁷ Miškų tvarkymo taryba (*Forest Stewardship Council*, FSC): <http://www.fsc.org/en>.

⁸ Miškų sertifikavimo sistemų tvirtinimo programa (*Programme for the Endorsement of Forest Certification*, PEFC): <http://www.pefc.org/internet/html>.

2. Ekologinio ženklo kriterijai. Gaminiai, tenkinantys ES ekologinio ženklo ekologinius kriterijus, tiesiogiai susijusius su popieriaus gamyba (ne su fabriko darbo valdymu).

Išsamūs kriterijai paskelbti dokumentuose

- ES ekologinio ženklo svetainėje
ec.europa.eu/environment/ecolabel/product/pg_copyingpaper_en.htm
- **Tikrinimas.** Bus laikoma, kad visi ES ekologiniu ženklu paženklinėti produktai yra tinkami. Gali būti tinkami ir kiti nacionaliniai I tipo ekologiniai ženklai, tenkinantys išvardytus kriterijus. Bus priimamas ir bet koks kitas tinkamas įrodymas, kaip antai gamintojo techniniai dokumentai ar pripažintos įstaigos atlikto bandymo protokolas.

4.3 Paaiškinimai

Pirminės medienos plaušų pagrindu pagamintas popierius. Rinkoje parduodamas popierius dažnai nėra nei 100 % perdirbtas, nei pagamintas iš 100 % pirminės medienos plaušų – jam gaminti naudojami įvairūs išteklių. Todėl nurodyta, kad perkamas ne iš pirminės medienos plaušų, o pirminės medienos plaušų pagrindu pagamintas popierius, nes popieriui gaminti gali būti naudojami ir perdirbti plaušai, atitinkantys minėtas specifikacijas.

Procentinių dalių didinimas. Pagal ES ekologinio ženklo reikalavimus bent 10 % (pagal „Nordic Swan“ ženklo – bent 20 %) pirminės medienos plaušų turi būti gauta iš tausiai tvarkomų miškų. FSC ir PEFC sistemose taip pat gali būti nustatytos didesnės procentinės dalys, kurios keičiamos laikantis griežtų taisyklių. Daugiau informacijos apie šias sistemas ir logotipo naudojimo sąlygas pateikta [informacinės ataskaitos](#) 6 skyrelyje.

Perkančiosios organizacijos sutarties sudarymo etape gali pirmenybę teikti popieriui, kurio sudėtyje yra didesnė procentinė dalis sertifikuotų tausiai tvarkomo miško pirminės medienos plaušų ir (arba) antrinio popieriaus plaušų.

Ekologinio ženklo kriterijai. Galima nurodyti, kad tenkinami tam tikro ekologinio ženklo kriterijai, jei šie kriterijai yra tinkami ir taikytini gaminiams apibūdinti ir su sąlyga, kad priimami ir kitokio pobūdžio įrodymai. Daugiau informacijos rasite pridedamame [Ekologinių ženklų taikymo viešuose pirkimuose informaciniame biuletenyje](#).

Išsamių kriterijų įtraukimas. Išsamūs kriterijai yra įtraukti į [informacinę ataskaitą](#).

Sutarties sudarymo kriterijai. Perkančiosios organizacijos skelbime apie pirkimą ir pirkimo dokumentuose turės nurodyti, kiek papildomų balų bus skiriama už kiekvieną tenkinamą sutarties sudarymo kriterijų. Už visus aplinkosauginius sutarties sudarymo kriterijus kartu turėtų būti skiriama bent 10–15 % visų galimų balų.